

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE
KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST
PODGORICA

Crnogorski Telekom
A.D.

Crnogorski Telekom A.D.
Moskovska 29, 81000 Podgorica
Crna Gora

Priloga	Broj	Prilog	Vrijednost
002	1058/6		

Broj/ Podgorica/ 04-13148
15. 04 2010

AGENCIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

Gospodiin

ZORAN SEKULIĆ, izvršni direktor

Datum 15.04.2010. godine
Vas broj
Predmet

PREDMET: Komentari na set pravilnika Univerzalnog servisa

U postupku javne rasprave o dokumentima koje donosi Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost a kojima se regulišu usluge Univerzalnog servisa, Crnogorski Telekom daje sljedeće komentare i sugestije na pojedine pravilnike:

1. PRAVILNIK O KRITERIJUMIMA OCJENE RAZUMNOSTI ZAHTEVA KORISNIKA ZA PRIKLJUČENJE NA JAVNU TELEFONSKU MREŽU I POTREBE KRAJNJIH KORISNIKA U POGLEDU GEOGRAFSKE POKRIVENOSTI JAVNIM TELEFONSKIM GOVORNICAMA

Razmatrajući nacrt ovog ne tako obimnog ali veoma važnog dokumenta ne možemo a da ne uzmemo u obzir samu svrhu donošenja Pravilnika koja je definisana odelbom člana 52 stav 6 Zakona o elektronskim komunikacijama (Službeni list Crne Gore br 50/08) koji uspostavlja obavezu Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost da utvrdi kriterijume za ocjenu razumnosti zahtjeva korisnika za priključak na javnu telefonsku mrežu na fiksnoj lokaciji i obezbjeđivanje usluga javnih telefonskih govornica .

Smatramo da ponudjenim tekstom Pravilnika nije ispunjena pomenuta, Zakonom propisana obaveza Agencije, jer isti ne propisuje kriterijume za ocjenu razumnosti zahtjeva korisnika za priključak na javnu telefonsku mrežu i razumnost potreba krajnjih korisnika u pogledu geografske pokrivenosti javnim telefonskim govornicama. Ovo stoga što Pravilnik propisuje da „razuman zahtjev korisnika predstavlja pisani i pravno obavezujući nalog korisnika". Pisani zahtjev, naime, može biti samo jedan od uslova koji korisnik treba da ispuni da bi njegov zahtjev bio razmotren, ali to ne može biti kriterijum na osnovu koga se

Crnogorski Telekom A.D.
Adresa Moskovska 29, 81000 Podgorica, Crna Gora
Telefon +382 20 433 704
Fax +382 20 225 752
E-mail office@telekom.me
Web site www.telekom.me
PIB 02289377
PDV 20/31-00049-4
Žiro račun Crnogorska komercijalna banka 510-103-22; 510-110-98; 510-505-77

ocjenjuje razumnost zahtjeva. Pravilnik treba da definiše, kako to Zakon nalaže, kriterijume na osnovu kojih se ocjenjuje razumnost zahtjeva, koja po našoj ocjeni može zavistiti od niza drugih uslova a nikako samo od jednog koji u suštini predstavlja jednostranu izjavu volje, pisani akt korisnika koji ne računa s objektivnim okolnostima, specifičnostima svake konkretne situacije koje jedan zahtjev mogu činiti razumnim ili ne. Činjenica da je to pisani akt ne čini ga automatski razumnim.

Mogućnost ovakvog propisivanja ocjene razumnosti zahtjeva ne daju niti dokumenti koji su navedeni u obrazloženju Pravilnika kao dokumenti koji su korišćeni pri izradi predmetnog nacrtu Pravilnika. Nijedan od tih dokumenata ne definiše razuman zahtjev na takav način. Član 14 Direktive 2002-22-EC i 2009-136-EC definiše da pristup i korišćenje javne telefonske mreže na fiksnoj lokaciji bi trebao biti raspoloživ bilo kome ko to razumno zahtjeva. Saglasićete da postoji značajna razlika u nečemu što bi trebalo biti raspoloživo svakome, od nečega što je obavezno dostupno svakome ko podnese pisani zahtjev. Iz ponudjenog Nacrta pravilnika proizilazi da je dovoljno da je zahtjev u pisanoj formi i da je sam po sebi razuman. Da je to zaista tako onda Zakon ne bi propisivao obavezu utvrđivanja kriterijuma ocjene razumnosti već bi jednostavno definisao da je „svaki pisani zahtjev istovremeno i razuman i obavezujući”. Smatramo da bi takva interpretacija odredbe Zakona na neki način obesmisllila samu svrhu odredbe. Zakonodavac je, međutim, po našoj ocjeni u skladu sa Deirektivom EU Komisije, ostavio obavezu Agenciji da utvrdi objektivne kriterijume koji bi uzimali u obzir specifičnosti konkretnih situacija. Evropska Komisija je, naime, ostavila pravo nacionalnim regulatorima da procijene trenutne nacionalne mogućnosti i specifičnosti i propišu odgovarajuće uslove pod kojima je zahtjev korisnika obavezujući za pružaoca usluga. Imajući u vidu geografske karakteristike Crne Gore kao i razvijenost elektronske komunikacione mreže na pojedinim područjima, upravo iz tih geografskih razloga, procjenjujemo cjelishodnim da se u nekim specifičnim uslovima operatoru Univerzalnog servisa ostavi duži rok za ispunjenje razumnog zahtjeva za priključenje na elektronsku komunikacionu mrežu.

Kada je u pitanju obezbjeđivanje usluge javnih govornica želimo istaći da prethodno pomenuti dokumenti EU Komisije, Pravilnik HAKOMA i dr. ne propisuju broj apsolutni stanovnika kao uslov za postavljanje telefonskih govornica, već se broj stanovnika kao kriterijum primjenjuje za pojedinačna naseljena mjesta. U nekim opštinama u Crnoj Gori imajući u vidu njihovu površinu, s jedne strane, i broj stanovnika, s druge, nameće se kao necjelishodno uslovljavati broj govornica brojem stanovnika, ako primjera radi u istim postoji jedan ili nijedan gradski trg, odnosno broj mjesta „od značaja za javnost” je daleko manji od broja stanovnika. Samim tim postavlja se pitanje racionalnosti ovakvog zahtjeva, a posebno imajući u vidu troškove pružanja Univerzalnog servisa. Ovdje treba imati u vidu činjenicu da su navedene lokacije od značaja za javnost obično i najskuplje lokacije kada je zakup prostora u pitanju i da je u praksi prisutan problem da lokalne samouprave, Željeznička infrastruktura i Preduzeće Aerodromi CG naplaćuju enormne sume za zakupe prostora u/na njihovim objektima. Ukoliko ovakva odredba ostane u Pravilniku, država bi trebala garantovati adekvatne cijene zakupa prostora u ove svrhe.

Kada govorimo o Pravilniku hrvatskog regulatora smatramo da je tim dokumentom s razlogom prepoznata potreba definisanja mogućnosti ukidanja javnih govornica u slučaju da ista bude najmanje tri puta

oštećena. Suočeni sa relanosću koja nas okružuje, nažalost moramo reći da itekako ima razloga da i dokument koji ovdje komentarišemo treba da sadrži ovakvu odredbu.

2. PRAVILNIK O TARIFAMA I PAKETIMA UNIVERZALNOG SERVISA ZA KORISNIKE SA NISKIM ZARADAMA I KORISNIKE SA INVALIDITETOM

Kada je u pitanju krug lica na koje se odnosi ovaj Pravilnik predlažemo da se ne koriste upućujuće norme na druge pravilnike koje je donijelo resorno Ministarstvo već da se precizno definiše koja lica se smatraju licima sa niskim primanjima. Time bi se po našoj ocjeni obezbijedio veći stepen pravne sigurnosti, tj. mogućnost da i korisnici koji ostvaruju određena prava po osnovu ovog pravilnika i pružalac usluga Univerzalnog servisa sa sigurnošću mogu znati koji krug lica ima pravo uživati benefite usluge Univerzalnog servisa. Ovo naročito stoga što i Pravilnik Ministarstva koji reguliše predmetnu materiju takodje sadrži upućujuće norme na odredbe drugih propisa koje donosi ministarstvo nadležno za rad i socijalnu politiku. Posebno je pitanje da li je dobro izabran pojam „lica sa niskim zaradama” i da li pod tim pojmom treba podrazumijavati krug lica koja treba da ostvaruju određene povoljnosti kada je u pitanju priključak na telefonsku mrežu, jer niske zarade ne znače istovremeno i niske prihode, budući da ta lica mogu ostvarivati prihode i po drugim osnovima koje ne spadaju u ostvarivanje zarada. Ovo naročito kada se ima u vidu činjenica da Zakon koristi termin „lica sa niskim primanjima” pa smatramo da Pravilnik u tom smislu treba usaglasiti sa Zakonom.

Kada je u pitanju definisanje cijena –tarifa i paketa ocjenjujemo potrebnim da istaknemo da je preuranjeno to regulisati u ovom trenutku. Po našoj ocjeni ova pitanja treba regulisati kada bude određen pružalac usluga Univerzalnog servisa. Preuranjeno je i zbog činjenice da u ovom trenutku nije bilo moguće dobiti precizne podatke koji broj korisnika ispunjava uslove za podnošenje zahtjeva za priključenje na mrežu, odnosno koliko ima korisnika sa „niskim primanjima” i koliko ima korisnika sa invaliditetom, koje su njihove lokacije, da li ispunjenje njihovog zahtjeva pretpostavlja dodatna značajna ulaganja . Kada bi ti podaci bili dostupni mogla bi se napraviti analiza investicionih kao i operativnih troškova i samim tim mogla bi se napraviti bolja analiza o tome koliki je zapravo finansijski teret operatora usluge Univerzalnog servisa. Medjutim i u nedostatku tih podataka očigledno je da je neto finansijska razlika predloženog cjenovnika znači umenjenja naplate u odnosu na prosječnog korisnika ali sama ta konstatacija je samo dio analize koja bi trebala biti uradjena.

Ocjenu preuranjenosti definisanja cijena obrazlažemo i činjenicom da ni sam Zakon o elektronskim komunikacijama izričito ne daje mogućnost Agenciji da utvrdjuje cijene i tarife u ovom trenutku, budući da je odredbom člana 55 Zakona definisano da Agencija prati razvoj i visinu cijena usluga iz opsega Univerzalnog servisa , da operator Univerzalnog može pod komercijalnim uslovima ponuditi cjenovne opcije ili pakete , za korisnike sa niskim primanjima ili lica sa invaliditetom . U slučaju da Agencija utvrdi da su te cijene previsoke zahtijevaće od pružaoca Univerzalnog servisa da ponudi posebne tarife ili posebne pakete. Takodje u stavu (5) istog člana stoji da Agencija odredjuje način procjene pristupačnosti cijena

